

Glossary in Finnish

(translation: Riikka Oittinen, Elina Särkelä & Sirpa Tani)

Capabilities Approach **Lähestymistapa inhimillisiin toimintavalmiuksiin**

Lähestymistapa perustuu hyvinvoinnin taloustieteilijä Amartya Senin ja filosofi Martha Nussbaumin ajatteluun inhimillisistä toimintavalmiuksista. Näillä toimintavalmiuksilla tarkoitetaan yksilön kykyä toimia ja ajatella itsenäisesti sekä vapautta tehdä valintoja ja päätöksiä oman elämänsä suhteen. Inhimillisiin toimintavalmiuksiin voidaan yhdistää myös kasvatuksellinen näkökulma, jonka mukaan opetuksen kautta voidaan edistää oppilaan toimintavalmiuksia arvokkaaseen ja hyvään elämään. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi tasapuolista oikeutta koulutukseen sekä mahdollisuutta luku- ja kirjoitustaidon oppimiseen.

GeoCapabilities **Maantieteellisen tiedon merkitys**

GeoCapabilities-lähestymistapa korostaa maantieteellisen tiedon ja kouluopetuksen merkitystä oppilaiden elämässä. Tämän ajattelutavan mukaan maantieteen opetus voi vahvistaa oppilaiden inhimillistä hyvinvointia ja edistää heidän toimintavalmiuksiaan sekä kasvamista täyteen mittaansa ihmisinä. Maantieteellinen tieto lisää muun muassa ymmärrystä erilaisista näkökulmista ja asioiden välisistä yhteyksistä sekä auttaa hahmottamaan kokonaisuuksia. Näkökulma korostaa nuorten mahdollisuuksia kasvaa itsenäisesti ajatteleviksi globaaleiksi kansalaisiksi.

Curriculum Making **Opetussuunnitelman suunnittelu ja toteuttaminen**

Opetussuunnitelman suunnittelulla ja toteuttamisella tarkoitetaan pidemmän aikavälin tavoitteiden ja päämäärien huomioimista opetuksessa. Opetusta suunniteltaessa tulisi pohtia: Keitä ovat oppilaat, joita opetamme? Miksi maantiedettä opetetaan? Mitä tietoa maantieteen oppitunnilla tulisi käsitellä ja miten tämä tulisi tehdä? Suunnittelu on myös tasapainoilua erilaisten tavoitteiden välillä, jotka voivat olla oppilaiden, tieteenalan, koulun tai yhteiskunnan asettamia. Opettajan tulee samanaikaisesti valita maantieteen keskisimmät tietosisällöt sekä aiheeseen sopivimmat opetusmenetelmät. Tämän lisäksi opetuksen tulisi sisältää syvällisempää maantieteellistä tietoa, joka edistää oppilaiden maantieteellistä ajattelua.

Curriculum Leadership **Asiantuntevuus ja johtajuus opetuksessa**

Käsitteellä tarkoitetaan maantieteen opettajan kasvua oman oppiaineensa ja opetuksensa asiantuntijaksi – eräänlaiseksi johtajaksi. Tämä edellyttää kehittymistä oppiaineen ja opetuksen hallinnasta kohti luovuutta ja edelläkävijyyttä. Opettajan asiantuntijuus tarkoittaa muun muassa syvällisen tiedon yhdistämistä oppilaiden kokemuksiin, parhaiten toimivien menetelmien löytämistä, monimutkaisten ongelmien ratkaisemista sekä kollegoiden ja sidosryhmien auttamista ja inspiroimista.

Curriculum Advocacy

Opetusnäkemykseen sitoutuminen

Käsitteellä tarkoitetaan opettajan sitoutumista ja uskomista omaan opetusnäkemykseensä ja asettamiinsa tavoitteisiin. Se tarkoittaa myös toimimista esimerkkinä muille osoittaen, kuinka näihin tavoitteisiin voidaan päästä.

Curriculum Artefact

Opetusmateriaalin valinta

Maantieteen opetuksen onnistumisen kannalta on erityisen tärkeää löytää toimivia, hyviä ja merkityksellisiä opetusmateriaaleja ja -resursseja. Näitä voivat olla esimerkiksi kuvat, kartat, diagrammit, tarinat, videot, sarjakuvat, runot tai musiikkikappaleet. Tarkoin valitulla opetusmateriaalilla on etukäteen määritelty tavoite ja ennen valintaa sitä tulisi tarkastella maantieteellisen ajattelun, oppilaan ja opetuksen näkökulmasta. Taitava opettaja osaa käyttää materiaalia myös niin, että sen avulla oppilaat sitoutuvat oppimisprosessiin.

Powerful Disciplinary Knowledge (PDK)

Merkityksellinen ja vaikuttava oppiaineen tieto

Käsitteellä tarkoitetaan tieteenalaan pohjautuvaa tietoa, joka ylittää arkipäiväisen tiedon. Sen ymmärtämiseen tarvitaan usein ammattitaitoista opettajaa. Maantieteellinen tieto voidaan nähdä vaikuttavana tietona, joka edistää oppilaan toimintavalmiuksia kriittiseen ajatteluun kykenevänä toimijana. Se on maantieteellisen ajattelun ymmärtämistä, monimutkaisten ilmiöiden hahmottamista, ennustamista ja visualisoimista sekä ongelmien ratkaisemista.

Vignette (of PDK)

Oppituntiesimerkki merkityksellisen ja vaikuttavan tiedon käytöstä

Verkkosivustolla on esimerkkejä merkityksellisen ja vaikuttavan tiedon käytöstä maantieteen oppitunneilla. Esimerkeissä vastataan kysymyksiin: Mitä opiskellaan ja miksi? Esimerkit on koottu Story Maps -ohjelmalla, ja ne sisältävät ilmiöiden ymmärtämistä tukevia karttoja.

Subject Didactics

Ainedidaktiikka

Ainedidaktiikka tutkii tietyn oppiaineen opetusta ja oppimista. Maantieteen didaktiikassa yhdistyvät maantieteen ja kasvatustieteen traditiot. Maantieteen didaktiikka tutkii maantiedettä oppiaineena, sen erityispiirteitä sekä maantieteen opetuksen kehittämistä. Se toimii myös siltana akateemisen maantieteen ja koulumaantieteen välillä.

Thinking Geographically Maantieteellinen ajattelu

Maantieteellinen ajattelu liittyy erilaisissa paikoissa ja ympäristöissä esiintyvien monimutkaisten ilmiöiden ja niiden välisten yhteyksien tarkasteluun. Maantieteessä ilmiötä tarkastellaan sekä yhteiskunnallisesta että luonnontieteellisestä näkökulmasta. Tavoitteena on maantieteellisen tiedon ymmärtäminen ja soveltaminen todellisen maailman paikallisten ja globaalien ongelmien ratkaisemisessa.

Three Futures

Kolme erilaista näkemystä tiedonaloihin liittyvän tiedon merkityksestä ja asemasta opetuksessa

Verkkosivustolla esitellään kolme erilaista näkemystä tiedonaloihin liittyvän tiedon merkityksestä ja asemasta opetuksessa. Kuvaukset ovat osittain kärjistettyjä, mutta ne sisältävät elementtejä todellisuudesta.

1. näkemys perustuu behavioristiseen oppimiskäsitykseen, jossa tieto annetaan oppilaalle. Tällä tarkoitetaan opetustilannetta, jossa opettaja jakaa faktatietoa oppilaille.

2. näkemyksessä noudatetaan taitoperustaista opetussuunnitelmaa, jossa oppilaan omaksumat taidot ovat päätätimenä. Tavoitteena on oppimaan oppiminen, jonka avulla oppilas voi itse ohjata omaa oppimistaan.

3. näkemyksessä tieteenalan keskeinen tieto nähdään tärkeänä. Opettajan merkitys oppiaineensa asiantuntijana on keskeinen. Opetuksessa tietoa käsitellään, kritisoidaan, muutetaan ja testataan sekä hankitaan uutta tietoa. Tietojen lisäksi myös taidot nähdään tärkeinä.

Geocapabilities-lähestymistapa korostaa tiedon merkitystä opetuksessa (näkemys 3) sekä erityisesti merkityksellisen ja vaikuttavan oppiaineen tiedon omaksumista.